

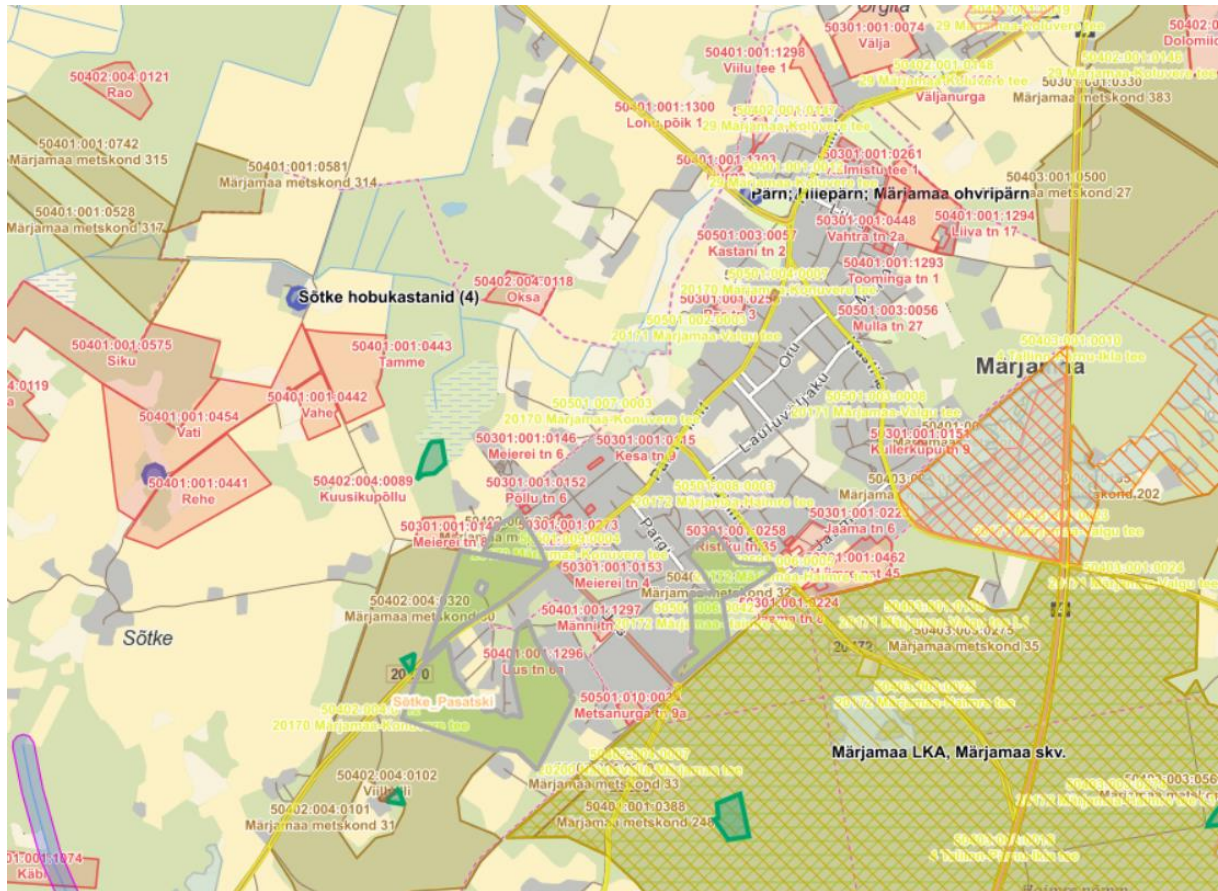
Märjamaa asumilähedase riigimetsa majandamise kava aastateks 2020–2029 EELNÕU

Koostas: RMK Raplamaa metsaülem Margus Emberg

Sisukord

1. Riigimets Märjamaa alevi ümbruses
2. Asumilähedane riigi majandatav mets
3. Miks on vaja metsa majandada?
4. Milles seisneb metsa majandamine ja selle erisused asumilähedases metsas?
5. Asumilähedase metsa majandamise kava 2020–2030
6. Lühendid, mõisted ja täiendavad selgitused

Riigimets Märjamaa alevi ümbruses

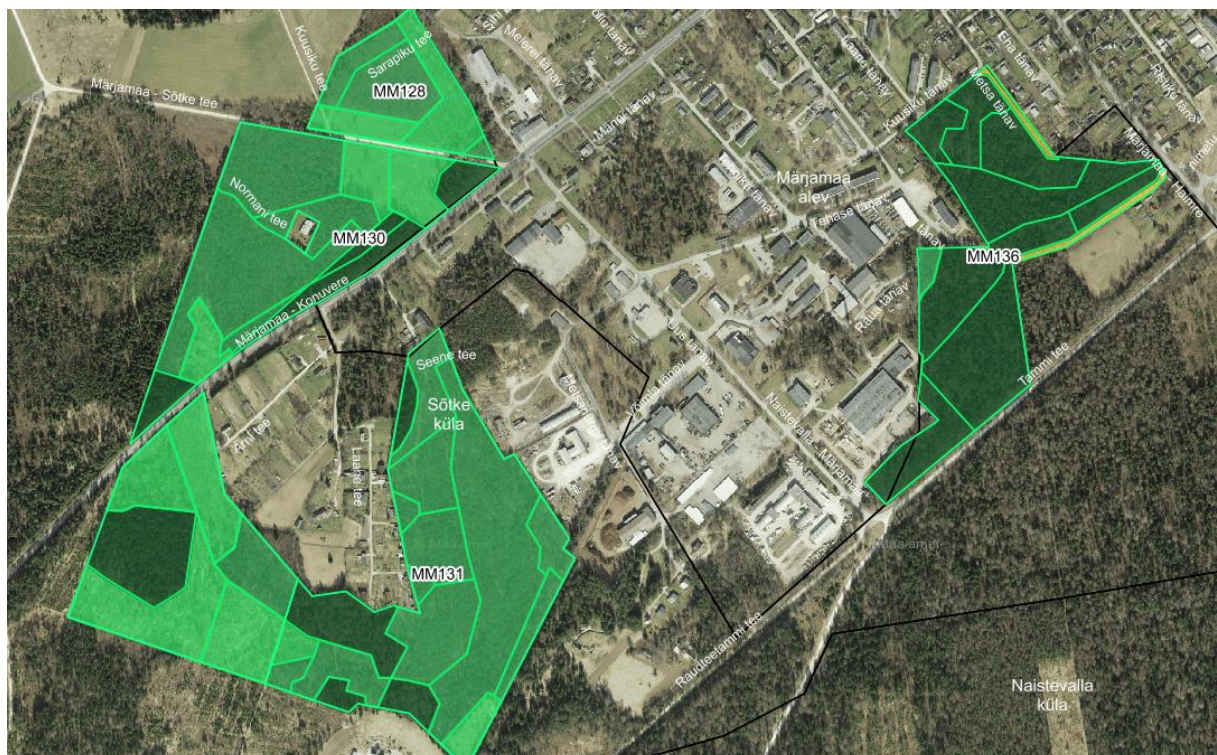
Enamus Märjamaa ümbruse riigimetsast on looduskaitse all (viirutatud osa joonisel). Märjamaa külje all asuvad Märjamaa looduskaitseala ja Metsavajakute looduskaitseala, mis on sihtkaitsevööndid ja Märjamaa järtade maastikukaitseala, mis on enamjaolt piiranguvöönd. Looduskaitsealuses metsas on eesmärgiks looduse kaitse ja sihtkaitsevööndis tehakse ainult looduskaitseteid. Piiranguvööndit majandatakse vastavalt kaitse-eeskirjades ette nähtud võimalustele. Asumini ulatuvat Riigi majandatavat metsa on ainult Sõtke külas ja Märjamaa alevi keskel.

Asumilähedane riigi majandatav mets

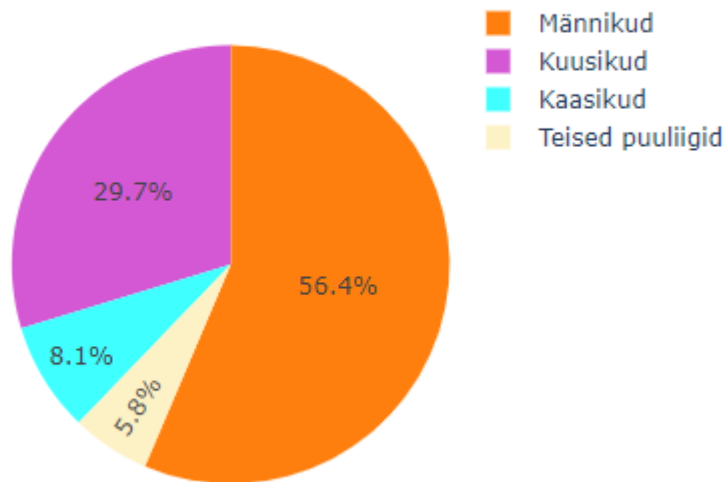

Asumilähedaseks (joonisel viirutamata roheline) on riigi majandatavast metsast loetud 42,57 ha, millest 11,6 ha paikneb kahel pool Pargi tänavat (põhjapoolset osa tuntakse Pasatski pargina) ja suurem, pindalaga 30,9 ha lahustükk paikneb Sõtkes külas ning külgneb idas ja lõunas ülejäänud riigimetsaga. Asumilähedaseks loetud metsaosa on piiritletud katastriüksuse piiriga või metsakvartali sihiga.

■ Küps mets ■ Keskealine mets ■ Noor mets ■ Rangelt kaitstav mets ■ RMK otsusega mittemajandatav mets ■ Mittemetsamaa

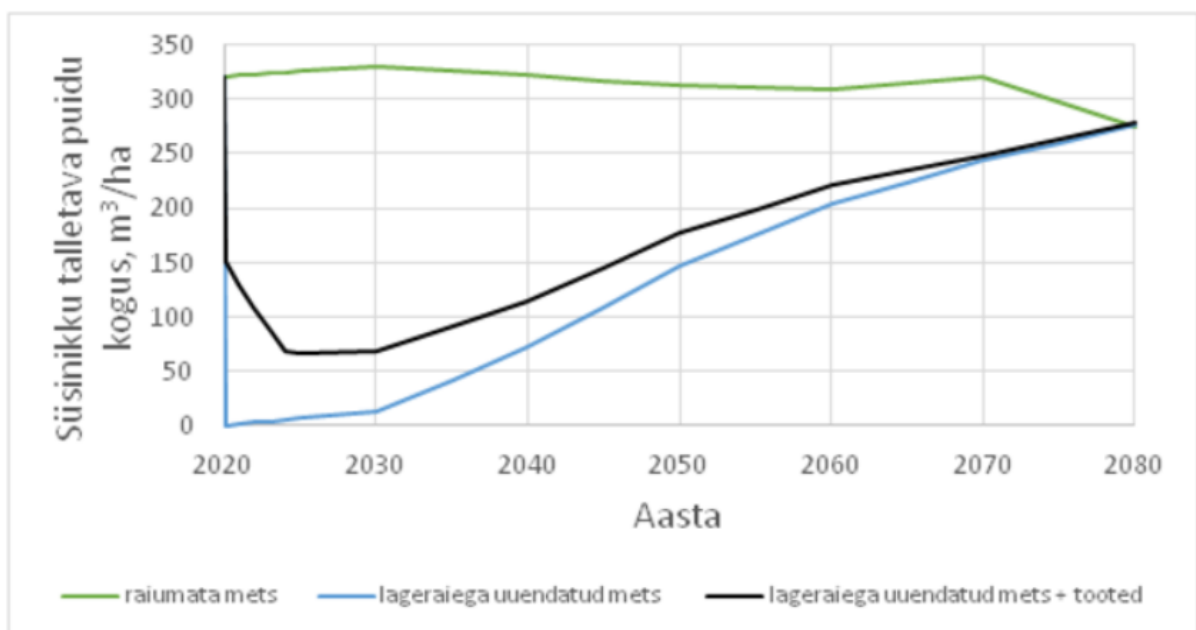

Peapuuliik

Miks on vaja metsa majandada?

Metsa majandamine toetub metsavööndi looduslikele protsessidele ja kasutab tooteühiku kohta keskkonda koormavaid sisendeid alternatiividest olulisel vähem. Inimesi on peagi 8 miljardit, kes vajavad puitu ehitusmaterjaliks, mööbli tootmiseks, keemiatööstuse toormeks ja kütteks. Puit ei saa kunagi otsa ja selle kasutamine on hea kliimale, sest puit on süsinikuneutraalne ja konkureerib fossiilse toormega. Kasutades puitu, vähendame fossiilse päritoluga süsiniku emissiooni, mida peetakse põhiliseks inimtekkelise kliimamuutuse põhjustajaks.

Skeem iseloomustab Eesti "keskmist" metsa keskmises raievanuses ehk 75-aastaselt. Sellise metsa puidutagavara on umbes 320 m³/ha, mis võrdub umbes 90 tonni süsinikuga hektarile. Süsinik moodustab umbes poole puidu kuivmassist. Autor/allikas: SMI, puidubilanss

Autor: TÜ Säästliku metsanduse teadur Raul Rosenvald

Milles seisneb metsa majandamine?

Metsa majandamine puidu saamise eesmärgil seisneb metsa hooldamises ja uuendamises erinevate raieviisidega ning uue metsapõlve rajamiseks tehtavates metsauuendustöödes.

Raieviisid ja metsauuendustööd riigimetsas 2015–2019 (allikas: RMK aastaraamat 2019)

Raie (ha)	2015	2016	2017	2018	2019
Uuendusraie	10 471	11 920	10 866	11 227	11 394
... sellest lageraie	10 387	11 799	10 797	11 083	11 195
... sellest turberaie	84	120	69	144	199
Harvendusraie	9 339	9 079	9 944	8 478	8 812
Sanitaarraie	6 342	6 017	3 980	3 906	7 810
Raadamine	969	869	725	1 605	1 335
Kujundusraie	392	332	149	72	245

Võsasaetööd (ha)	2015	2016	2017	2018	2019
Noorendike hooldus	19 769	19 366	19 072	18 462	18 527
Metsauuenduse hooldamine	24 559	23 966	24 607	23 201	24 618
Kokku	44 328	43 332	43 679	41 663	43 145

Metsauuendus	2015	2016	2017	2018	2019
Maapinna mineraliseerimine istutamiseks, ha	6 739	6 403	7 918	7 924	8 358
Maapinna mineraliseerimine looduslikule uuenemisele kaasa aitamiseks, ha	1 343	1 419	1 686	1 604	1 867
Metsakülv, ha	466	272	311	335	207
Metsaistutus, ha	6 069	6 443	7 140	7 177	7 477
Looduslikule uuenemisele kaasa aitamine istutuse või külviga, ha	397	261	434	705	856
Looduslikule uuenemisele jätmine, ha	2 089	1 455	2 021	1 680	1 662
Metsauuendamise täiendamine, ha	3 611	3 597	2 940	2 959	3 890
Istutatud metsataimi, mln	19,3	20,2	21,2	21,3	22,1
... sellest potitaimeid, %	50	42	52	52	52

Valgustusraiet ja harvendusraiet tehakse noortes ja keskealistes puistutes selleks, et teha kasvuruumi majanduslikult perspektiivsetele kasvavatele puudele.

Uuendusraiet tehakse majandusküpse puistu puiduna realiseerimiseks ja metsa uuendamiseks.

Aegjäkraiet tehakse juhul, kui lageraie pole lubatud, näiteks looduskaitsealadel. Majanduslikult võib olla aegjäkraie mõeldav vaid männikutes, eelistatud on siiski väikesed lageraied.

Sanitaarraiet tehakse kasvavate puude hea tervisliku seisundi tagamiseks ja rikneva puidu päästmiseks. Sanitaarraiet ette kavandada ei ole võimalik, kuna vajadus sõltub puistu seisundist.

Valikraiet tehakse erandjuhtudel metsa majandamiseks püsimetsana, kui seda toetavad looduslikud tingimused. Metsast raiutakse ainult tarvilikud puud selliselt, et puittaimestik säilib püsivalt.

Peale lageraiet istutatakse langile puutaimed. Talvised langid uuendatakse raiele järgneval- ja sügisesed langid ülejärgneval aastal. Metsa uuendamisel püütakse säilitada puuliikide looduslik proportsioon. Turberaie puhul loodetakse esialgu looduslikule uuendusele. Turberaie langid kalduvad uuenema kuusega, kuna kuusk on enamikes metsatüüpides järglaste andmisel võimekam ja talub paremini vana metsa varju. Kuusega uuendamise ajendiks on ka ulukite kõrge arvukus või intensiivne rohu ja põõsastiku kasv.

Metsauuendust hooldatakse korduvalt võsasaega. Lank loetakse uuenenuks 0,5 m kõrguste okaspuude ja 1 m kõrguste lehtpuude olemasolul. Arvestatav metsanoorendik on taastunud hiljemalt 10 a jooksul. Noorendikes tehakse korduvalt valgustusraiet.

Metsa majandamisel on toetavaks tööloiguks metsamajandusliku taristu (teed ja kuivendusvõrk) rajamine ja hooldamine

Majandamise erisused asumilähedases metsas

Asumilähedaseks on RMK määratlenud selgete piiridega metsaosad, mis ulatuvad majapidamisteni ja selle tõttu võiks seal eeldada kõrgendatud avalikku huvi. Kõrgendatud avalikku huvi võivad tingida ka muud põhjused.

Uuendus ja harvendusraiete tegemiseks asumilähedastel metsaeraldiste toimub täiendavalt piirinaabrite ja kogukonna teavitamine, kaasamine tehnoloogilise lahenduse kavandamisel ning võimalike täiendavate avaliku huvi objektide väljaselgitamine. Uuendusraietele järgnevatest metsauuendus- ja hooldustöödest ning valgustusraietest ja sanitaarraietest eraldi teavitust ei korraldata, kuna tegemist on uuendusraie järel töödega, mis ei oma iseseisvat visuaalset häiringut ja on vajadusepõhised.

Asumilähedaste metsade madala raieintensiivsuse tõttu põhjustavad tormiga langevad vanad puud sageli elektrikatkestusi, blokeerivad teid ja ohustavad rajatise ja isegi hooneid. Surnud ja rippes puud ohustavad metsas viibijaid. Taotluste arv ohtlike ja langenud puude raieks on 2020. aastal Rapla maakonnas järsult tõusnud. Selle tõttu tuleb madalama raieintensiivsusega metsa majandamise kasuks otsustamine eelnevalt igakülgsest kaalutleda ja võetud riskide realiseerumist tuleb edaspidi ka taluda.

Lankide paigutamisel püütakse pehmenada visuaalset häiringut. Vastavalt piirinaabrite soovile, kuid arvestades metsamajanduslikku otstarbekust jäetakse kasvama täiendavaid säilikpuid, alusmetsa ja isegi puudegruppe. Tööde korraldamisel arvestatakse kogukonnaga kokkulepitud ajaliste piirangutega.

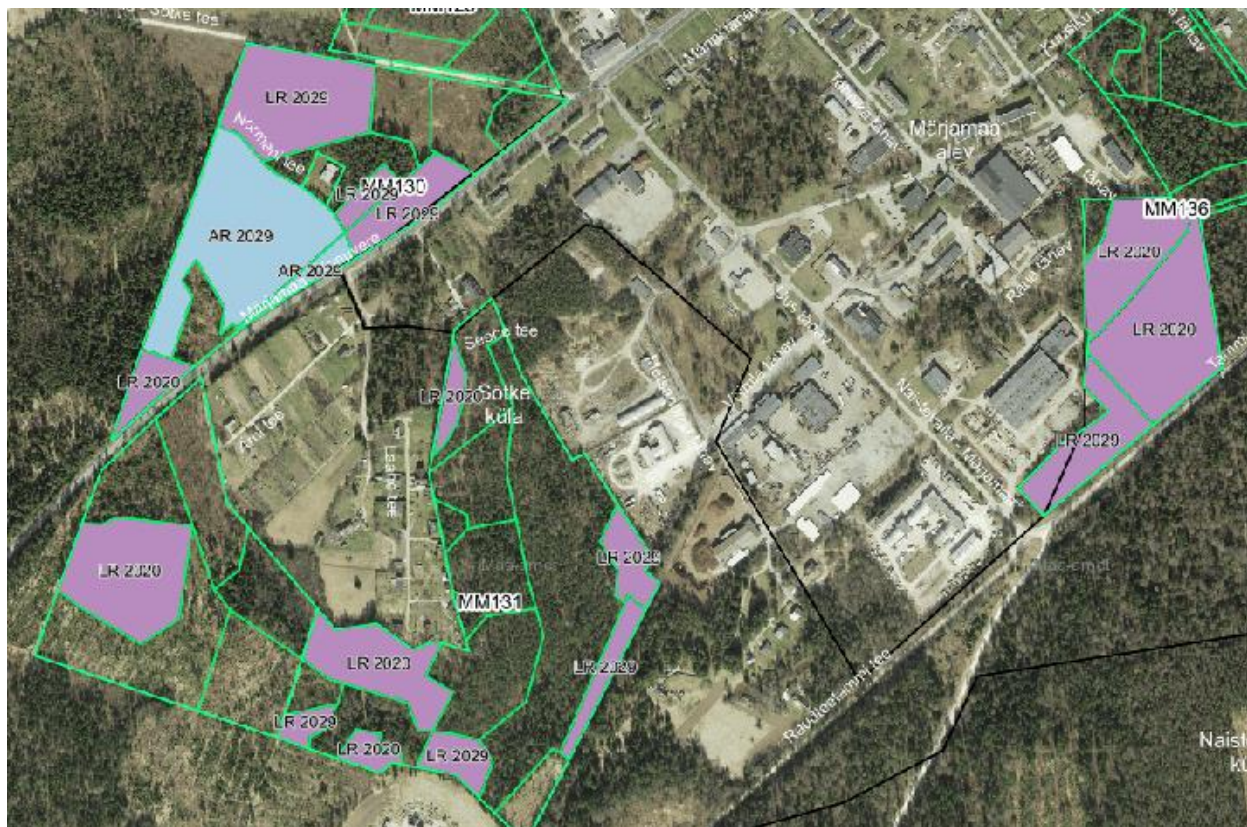
Kasvama jäetud puud ja langiservad on tormikartlikud, mistõttu välditakse säilikpuude jätmist ja turberaie teede, rajatiste ja hoonete läheduses, kuni 30 meetri kaugusel.

Jalgradade ja pinnasteede kasutamist kokkuveoks välditakse ja need koristatakse esimesel võimalusel.

Piirinaabri ebaseadusliku tegevuse (rajatised, vara, prügi ladustamine) korral tuleb see enne raiet lõpetada ja ala koristada.

Asumilähedase metsa majandamise kava 2020–2029

LR
 HR
 SR
 AR
 AR viimane
 VR
 HL
 HL viimane
 VE
 VE viimane

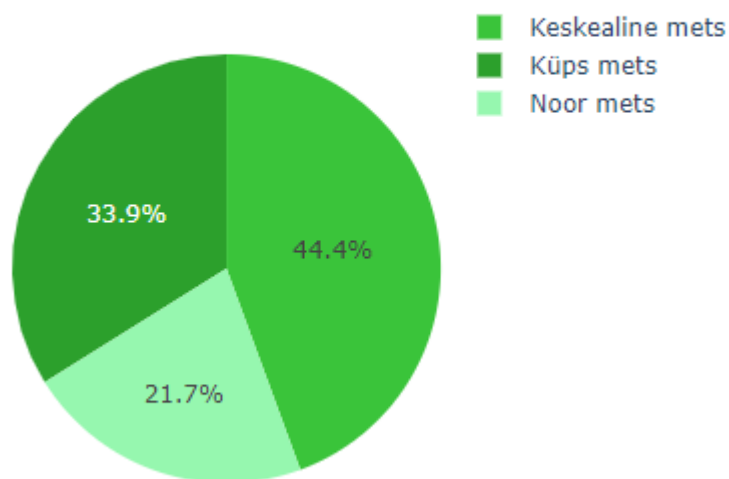

kvartal	eraldis	puistu	raieliik	raieaasta	uuendatav puuliik	pindala, ha
MM130	1	Männikud	LR	2029	MA	2,3
MM130	6	Männikud	AR	2029		0,3
MM130	7	Männikud	AR	2029		3,5
MM130	9	Männikud	LR	2020	MA	0,4
MM130	13	Männikud	LR	2020	MA	2,1
MM130	16	Männikud	LR	2029	MA	0,3
MM130	17	Männikud	LR	2029	MA	0,9
MM131	1	Männikud	LR	2020	KU	0,3
MM131	6	Kaasikud	LR	2029	KS	0,5
MM131	7	Kuusikud	LR	2029	KU	0,5
MM131	8	Kaasikud	LR	2020	KS	1,5
MM131	10	Kaasikud	LR	2029	KS	0,2
MM131	12	Kuusikud	LR	2020	KU	0,3
MM131	14	Kaasikud	LR	2029	KS	0,5
MM136	8	Kuusikud	LR	2020	MA	1,4
MM136	9	Kuusikud	LR	2020	MA	2,5
MM136	10	Männikud	LR	2029	MA	1,1

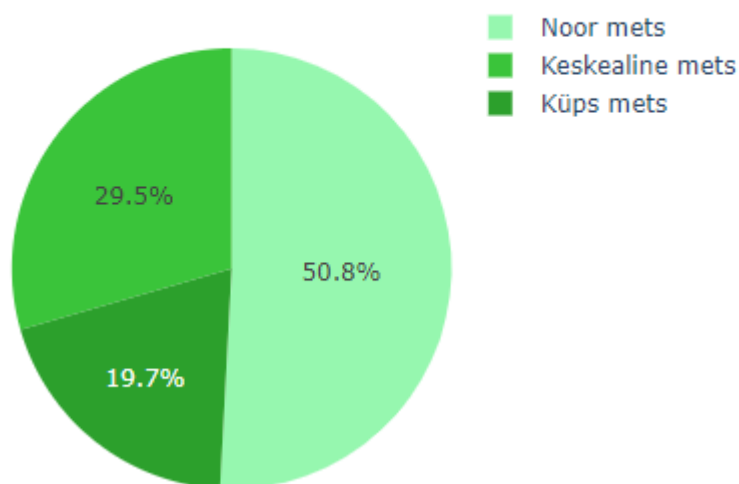
Metsa majandamine toimub kahe võttena 2020. aasta sügisel või 2021. aasta talvel ja 2029. aastal.

Asumilähedane mets 10 aasta pärast

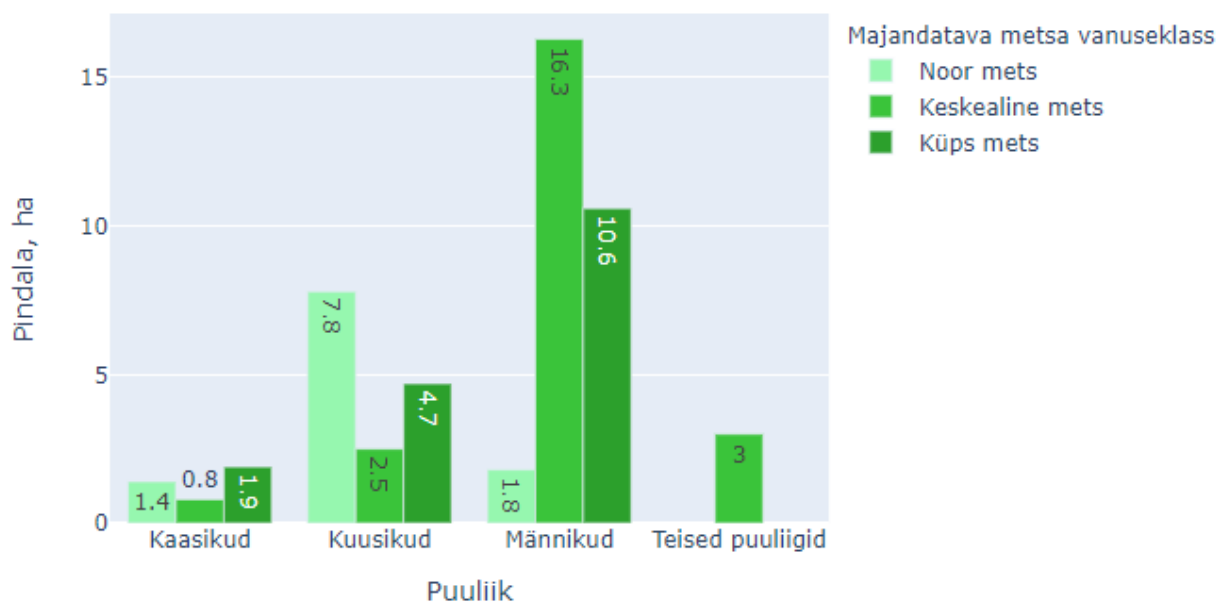
Majandatava metsa vanuseklass

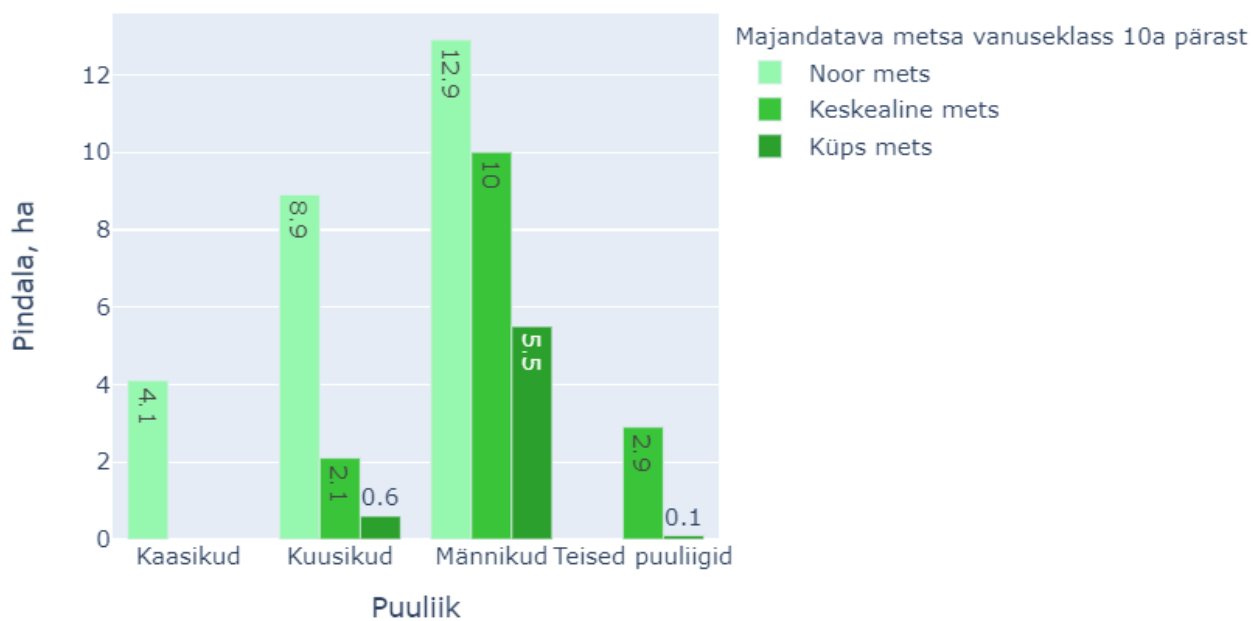
Majandatava metsa vanuseklass, 10a pärast

Puuliigiline jagunemine majandatava metsa vanuseklassides

Puuliigiline jagunemine majandatava metsa vanuseklassides 10a pärast

IV Lühendid, mõisted ja täiendavad selgitused

Uuendusraiet (UR) tehakse puidu saamiseks ja metsa uuendamiseks. Uuendusraie liigid on lageraie, turberaie ja valikraie.

Lageraie (LR) korral raiutakse langilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud säilikpuud ja seemnepuud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.

Turberaie (TR) korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude (**AR-aegjärkraie**) või häiludena (**HL - häilraie**) või servadena (**VE-veerraie**) või kombineeritult pikema aja jooksul. Turberaie viimase järguga raiutakse kogu alles jäänud vana mets. Turberaie puudusteks on ressursikulukus, suuremad puidu riknemise riskid, aeganõudev metsa uuenemine ja suurte puude langetamisest tingitud metsauuenduse kahjustused.

Valikraiet (VR) tehakse metsa majandamiseks püsimeetsana- raiutakse ainult tarvilik puud.

Püsimeets on metsa majandamise viis, mille puhul majandatav ala on püsivalt kaetud erivanuselise puistuga, kuna raiutakse tihti väikeseid tarbepuidu koguseid. Küsitavaks peetakse just püsimeetsanduse jätkusuutlikkust, sest lisaks suurematele ressursikuludele ning puidu riknemisest ja erivanuselist puude omavahelisest konkurentsist tingitud madalamale tootlikkusele võib pikemas perspektiivis väheneda puistu majanduslik potentsiaal, mis tingib varem või hiljem lageraiega metsauuendamise vajaduse. Alates 2020. aastast rahastab RMK püsimeetsanduse uuringuid, et selgitada selle metsamajandusviisi võimalusi Eestis.

Hooldusraie korral tehakse puistus harvendamise teel kasvuruumi, kusjuures raiutakse majanduslikult mittesobivad puud (liik, kvaliteet) noorendikes (**VA-valgustusraie**) või lati-, keskealistes- ja valmivates puistutes (**HR-harvendusraie**)

Sanitaarraie (SR) korral raiutakse kahjustatud puud.

Seisukorrajärgne lageraie ehk sanitaar-lageraie tehakse Keskkonnaameti koostatud metsakaitse ekspertiisiakti alusel ulatuslikuma metsakahjustuse korral.

Küps mets on selline puistu, kus majandusliku väärtuse kasv väheneb. Küpsus on majanduslik termin. Ökoloogiliselt ei saa mets küpseks kunagi, sest tegemist on protsessiga. Metsaseadus määratleb puistu küpsuse ühiskondliku kokkuleppe tulemusel kehtestatud lageraiet lubava vanuse või rinnasdimetriga. **Noored metsad** on metsauuenduse kohustusega lageraiealad, uuenduslad, noorendikud ja latimetsad. Ülejäänud puistud loetakse keskealisteks või valmivateks.

Metsakahjustus on majanduslik termin, sest ohustab puidu kogust ja kvaliteeti või tekitab inimesele ebamugavust mõnel muul moel.

Süsinikuneutraalsus on asjaolu, et kõik kasvanud puud kunagi surevad ja kõdunevad varem või hiljem, mistõttu puu kasvamiseks seotud süsinik tagastatakse atmosfääri, sõltumata sellest, kas puit põletatakse või see kõduneb. Fossiilne toore (nafta, maagaas, kivist, põlevkivi) ei ole süsinikuneutraalne, sest sadu miljoneid aastaid tagasi maapõue lukustatud süsinik lisandub peale põletamist tänasesse süsinikuringesse.

Metsaeraldiste asendiplaan Sõtkes külas

Metsaeraldiste asendiplaan Pargi tänava ümbruses

